

Opinió

Les primeres vegades

LETICIA
ASENJO

‘Amorosir’, el verb més xaró del català

L'escriptor polonès Slawomir Mrozek va patir un ictus que li va causar una afàsia, el trastorn del llenguatge que provoca la pèrdua de la facultat per expressar i/o comprendre el llenguatge verbal o escrit. Trobo que no pot haver-hi pitjor càstig per a un escriptor que perdre les paraules, tot i que Mrozek va poder recuperar-se prou i va acabar escrivint la seva autobiografia, *Baltasar*, amb l'ajuda de la seva logopeda.

Diu que no ser entès és una de les pitjors sensacions que hom pot sentir. En parla Eider Rodríguez al seu magnífic *Material de construcció*: com, quan tot s'enfonsa al nostre voltant, trobar la paraula justa ens pot salvar (està editat en català per Edicions del Periscopi i no us el puc recomanar prou).

Però del que no es parla gaire, en sentit invers, és de com resulta d'igualment antipàtic que t'encolinin paraules que no són teves. Com a psicòloga, defenso la importància d'escoltar bé els usuaris, no per fer grans interpretacions del que creiem que els passa, limitar-se a intentar entendre la seva perspectiva i ajudar-los a trobar la pròpia veu.

Una vegada vaig col·laborar en un mitjà i, quan em va arribar l'edició impresa, vaig llegir, horroritzada, que m'havien canviat el subjecte d'una frase sense consultar-m'ho. Ara farà un any i encara m'agafa mal de panxa. On jo havia escrit "els formatges" hi havien posat "els làctics

que amoreixen aquest monument". No sé ni per on començar. Soc del parer que menys és més i que, si es pot, sempre és millor utilitzar dues paraules que sis. Què puc dir d'utilitzar *monument* per referir-se, en nom meu, a una *hamburguesa*. Però el que em va provocar autèntics terrors nocturns és *amorosir*, el verb més xaró d'aquesta nostra contrada. Recordo quan –devia tenir sis anys– vaig decidir guarnir la signatura del meu pare en un document important, perquè em semblava que la feia massa senzilla. Va quedar com un cagarro i el meu pare es va enfadar. Doncs això.

Les ments són opaques i mai sabem del cert el que l'altra persona pensa, sent o està volent expressar

Quina és la moral de tot plegat? Escolteu, no doneu mai res per suposat i pregunteu. Tant és si el nostre interlocutor té poca capacitat comunicativa o en té molta: les ments són opaques i mai sabem del cert el que l'altra persona pensa, sent o està volent expressar. Per tant, val més confirmar que anem en la bona direcció en la interpretació que fem del missatge que l'altre ens vol fer arribar, que no pas tenir una escriptora en bucle maleint-el-verb-amorosir-perquè-nola-representa de per vida. ☞

Cagada l'hemus

MARIA
RODRÍGUEZ
MARINÉ

Per què les 'cubes' no són la solució?

La sequera que estem patint fa que cada dia més parts del territori s'abasteixin d'aigua amb *cubes*, o almenys això és el que sento en bastants mitjans. I no em sorprèn. D'una banda, *cuba* no sembla estrany al català, que té *cube*, ja sigui el de les escombraries o el de la bugada, i *cube*, el recipient on va a parar el vi en un cup o l'oli en una premsa. Tots aquests mots, *cuba*, *cup*, *cube* i *cube*, provenen del llatí *cupa*, que volia dir *bota* en el sentit de *tonell* i no pas en el de *bot* per veure a galet ni en el de *calçat*, del qual el distingia abans del 2017 un accent diacrític. Sigui com sigui, i encara que el DCVB recull *cuba* com a "bóta grossa" i com a "cossi o bugader", la norma considera, tal com precisa Coromines, que aquesta *cuba* s'ha "pres del castellà" tot i l'origen llatí.

Què cal dir, doncs? Cal dir *cisterna*, un contenidor molt diferent, ja que en el seu sentit més antic i encara vigent és un dipòsit subterrani per recollir i mantenir potable l'aigua de la pluja (o d'un pou) i on de vegades, segons la Bíblia, tancaven els profetes massa rondinaires. La cisterna sol ser gran però també en diem així de certes cavitats del cos humà que contenen líquids o del dipòsit d'aigua d'un vàter (tot i que cap diccionari ho recull). I el més important:

En el seu sentit més antic, una 'cisterna' és un dipòsit subterrani per recollir i mantenir potable l'aigua

quan afegim *cisterna* a un mitjà de transport, passa a ser un vehicle preparat per transportar líquids: un *camió cisterna*, un *vaixell*

cisterna, un *vagó cisterna*... Així doncs, tant el *camió cuba* que dessembussa canonades com el que proveeix d'aigua pobles assetegats és, en català normatiu, un *camió cisterna* (en plural, *camions cisterna*). A diferència del castellà, en què *camión cuba* i *camión cisterna* són sinònims. El temps dirà si passarem de necessitar "tres *cubes* al dia" a necessitar "tres *cisternes* al dia" o, si plou molt, a no necessitar-ne cap. En cas que això passi i per contents que estiguem, serà sempre abusiú i inadequat que acabem "borratxos com una cisterna". ☞

En breu

Poemari inèdit de Jordi Cussà

Edicions de L'Albí acaba de publicar un llibre inèdit de l'escriptor berguedà Jordi Cussà (1961-2021). Es titula *A tres de quatre* i és un recull d'una cinquantena de poemes de tres estrofes de quatre versos. Es tracta de dotzets, doncs, una fórmula que segueix el patró del sonet però amb dotze versos en comptes de catorze. La selecció dels 54 poemes l'ha fet la traductora Anna Casassas d'entre més d'un centenar.

MARC ROVIRA

TBR, el nou segell editorial que es nodreix de TikTok

Cada cop són més nombrosos els autors que s'autopubliquen i que han trobat una via per promocionar-se a través de TikTok. A partir d'ara, algunes d'aquestes noves veus que triomfen a les xarxes podran veure els seus llibres publicats en paper gràcies a TBR, segell de SM. Estarà especialitzat en veus joves que escriuen literatura juvenil. Els primers títols són d'autors com Hander, Tirpa i KA Tacker.

Una gran novel·la sobre la postguerra, ara en català

Va ser l'editorial Minúscula qui va descobrir la veu poderosa i irònica de Rose Macaulay amb *I tot això*. Ara l'editorial andorrana Trotalibros publica una de les millors novel·les de l'autora anglesa, *El món, la meva selva*, on una jove prova d'obrir-se camí al Londres encara enrunat de finals dels anys 40. La prestigiosa revista *The Paris Review* la considera una de les millors novel·les sobre la postguerra.